

Redacția
și
Administrația

Cluj Reg. Maria 14

TELEFON 124

Librăria Anca
Cluj, Piața Unirii 32.

CLUJUL

ZIAR SĂPTĂMÂNAL INDEPENDENT

Abonament:

Pe un an Lei 120 —

Pe 6 luni „ 60 —

Pe 3 luni „ 35 —

Anunțurile se primesc după tarif

Manuscrisele nu se înapoiază.

Cluj 8 Iulie 1923.

Director-Proprietar: Alexandru Anca.

Pentru străinătate un exemplar 3 Lei.

Un răspuns

la minciunile ungurești

Suntem în al cincilea an al stăpânirii noastre, definitive, în Ardeal și ceea ce vedem în jurul nostru este îngrijorător și semnificativ: minoritățile etnice se iau la întrecere insultând statul român, școlile lor fac numai propagandă contra noastră, tiparul lor nu produce decât insușite și lucruri incendiare și tot ce este organizație a lor: culturală, economică, socială, totul servește numai această operă subversivă antiromânească. Iar în timpul acesta, și în timp ce Budapesta finanțează comploturile de aici și plănuiește, acasă la ea, comploturi ca acela destăinuit săptămâna aceasta, protestele contra noastră curg la Liga Națiunilor, la Haga, la editurile engleze, fără sfârșit, de parcă noi am fi acei care nu încapem aici de populația maghiară.

Un asemenea protest al săcuilor dela Budapesta, al acelor cari s'au refugiat de aici pentru a lupta contra noastră și a pune la cale în Ungaria organizații contra noastră, a fost înaintat după Paștile din acest an și se vede că a fost prea energic, prea perfid, căci statul român care n'a dat decât rar răspunsuri la asemenea proteste, a trimis un răspuns lămuritor. L-am văzut săptămâna aceasta, publicat în mai multe numere ale lui „Ellenzék“ și trebuie să ne ocupăm de el, pentru că cotidienele noastre n'au crezut de cuviință să-l reproducă. Este un tact al presei noastre, ca să răspundă la toate micile răutăți dintr'un ziar maghiar sau altul și să nu spună un cuvânt despre chestiunile de ordin capital, ridicate de acestea. Firește, așa se face politica în ziarele noastre.

Memoriul săcuilor a înșirat o sumedenie de cazuri: de închideri de școli, de persecuții, de omoruri, de tot ce barbaria maghiară a comis o mie de ani contra noastră. Iar răspunsul guvernului român pune la punct chestiune de chestiune. El dovedește, că numărul școlilor ungurești a crescut sub stăpânirea noastră cu 25%, cât erau la sfârșitul milenarei ere ungurești; că în cel mai rău caz stau pe o treaptă cu noi și că în privința multor categorii de școli, ungarilor au un număr îndoit, întreit; că în 5 ani ai noștri aceste școli au făcut numai comploturi și propagandă iredentistă și totuși s'au menținut; că în 5 ani ai noștri n'a fost nici o execuție, deși ne era în joc siguranța statului; că nu s'a rechiziționat decât ce a fost bun al statului maghiar; că toate prigonirile sunt minciuni sfruntate, pe cari răspunsul statului român le-a redus una câte una la valoarea lor adevărată.

Nu ne putem extinde aci la toate dovezile guvernului român. Remarcăm însă acuzația ce s'a adus, că n'am primit în serviciu pe funcționarii unguri. Adică tot ei, acei cari au refuzat jurământul, cari mai bine s'au repatriat, ne acuză de vinovăție. Sta-

tul român a pus și aceasta la punct, și a dovedit că și conform tratatelor, România era îndreptățită să nu le primească serviciul.

Regretând, că locul nu ne îngăduie a reproduce în întregime răspunsul românesc care este de mai multe coale, trebuie să regretăm nepăsarea mani-

festată și de astădată de presa cotidiană. Intotdeauna, când este vr'o chestiune de ordin capital, presa noastră nici nu o ia la cunoștință. Așa s'a întâmplat și cu documentele dlui prof. dr. Ghibu privitoare la secularizarea bunurilor statului catolic, și cu multe altele. Și este rău destul.

Ce este cu Catedrala ortodoxă

— O nouă piedică, din partea uniților? Consistorul tace, dar nu face nimic. —

Chestiunea catedralei ortodoxe a început să devină un mister, pe care cei în drept îl păstrează cu o sfințenie într'adevăr dăunătoare. Zadarnic s'a așteptat vr'o lămurire în privința concesiunii preferate a societății evreiești. Ea n'a fost dată cu toate stăruințele noastre, deși între timp, acum două săptămâni, Consistorul s'a întrunit ca să ia o atitudine. Mutismul conducătorilor eparhiei ortodoxe a Clujului a lăsat astfel drum liber tuturor bănuelilor, iar pe ziua de ieri o nouă destăinuire a venit să ne enerveze pe această chestiune.

Un ziar maghiar a adus ieri știrea, că se fac stăruințe la minister, din partea uniților, pentru ca să nu se construiească catedrala ortodoxă în parcul din fața Teatrului Național, pentru că ar strica aspectul orașului și ar fi dăunător din punct de vedere economic, etc. Contratele maghiar afirmă chiar, că intervenția uniților ar fi avut succes și că biserica catedrală ortodoxă se va construi în Piața Mihai Viteazul. Intervenția aceasta, după ziarul partidului maghiar, ar fi dus la un adevărat război între cele două confesiuni românești, cu toate acestea Consistorul ortodox a refuzat, ne spune, orice lămuriri.

Am socotit serioasă această știre,

și controlându-o, suntem în măsură să arătăm că este neîntemeiată. Ziarul maghiar a crezut că poate printr'ansa, să bage zizanie între românii celor două confesiuni — aceasta este totul.

Ceeace atât românii ortodoxi cât și uniții acestui oraș urmăresc cu încordare, este realizarea cât mai grabnică a catedralei. Din nefericire însă vedem, că lucrările nu s'au început nici până astăzi. Consistorul le-a condamnat la aceasta din chiar primul moment, când a dat construirea într'o antrepriză despre care trebuia să știe că va fi contestată.

În asemenea condițiuni și după ce nici o lămurire nu a fost dată în privința destăinuirilor presei, cu toate că Consistorul s'a întrunit încă acum două săptămâni, vedem astăzi, că nu s'au făcut din lucrări decât niște săpături de o șchioapă, cari de trei săptămâni n'au mai înaintat. Să fie la mijloc ceva serios? Și cum rămâne atunci cu garanția antreprizei evreești, că va lucra încă odată cât s'a prevăzut — dacă va începe numai la toamnă lucrările? Este o întrebare, pe care trebuie să ni-o punem, pentru că favorizarea cunoscută s'a făcut tocmai pentru că firma evreească ar lucra de două ori cât ceilalți ofertanți.

O alianță națională a avocaților români din Ardeal

Importanta consfătuire de astăzi, dela Cluj, a comitetului executiv al avocaților români din Ardeal. Zbuciumările avocaților străini.

Constituirea comitetului baroului din Cluj.

— Spre o naționalizare a tuturor barourilor din Ardeal. —

Acțiunea întreprinsă acum două săptămâni de avocații români din Cluj a avut un deosebit răsunet în întreg Ardealul, iar semioficiosul guvernului, „Viitorul“, a venit săptămâna aceasta cu o aprobare oficială, ceea ce înseamnă că naționalizarea baroului din Cluj și naționalizarea viitoare a celorlalte barouri a primit confirmarea guvernului. Datorită acestei frumoase aprecieri din partea guvernului, deosemena aprecierii similare a celorlalte partide politice românești, dar mai ales datorită însuflețirii avocaților români din Ardeal, putem crede cu convingere, că acțiunea națională întreprinsă de avocații români din Cluj sub conducerea distinsei personalități a dlui dr. Amos Frâncu, va fi urmată de

toate barourile ardelene. Iar un fapt pe care-l relatăm mai la vale, arată, că răsunetul acesta s'a produs mai curând chiar decât se credea, impus de o specială situație cu care nimeni nu și-a bătut până acum două săptămâni capul.

Situația îngrijitoare dela barourile ardelene.

Situația aceasta, dela celelalte barouri din Ardeal, este la fel de îngrijitoare ca aceea de ieri dela baroul clujan, unde străinii cari au refuzat credința către statul român și au fost primiți numai cu condiție, fiind numai tolerați în barou, au pus stăpânire pe conducerea acestei instituții a statului român. Ceeace a fost până ieri, la

Cluj, nu mai trebuie arătat. Avocații străini, cari au refuzat jurământul, cari au fost primiți în barou numai cu condiția de a învăța limba română în decurs de un an, cari nici după cinci ani nu și-au însușit-o cu toate acestea; au pus mâna pe barou, începând conducerea acestuia, în mod ostentativ, în mâna unora cari — ca dnii Berkes, Gabányi, Abrudbányai — nu știu un cuvânt româneste. Au ajuns să conducă această instituție chiar oameni cari au ajuns suspecți de siguranța Statului.

Aceeași situație o avem pretutindeni în Ardeal. La Orade, unde decanul este d. dr. Kiss Demetriu — asociat și în trecut al acelor cari este azi în comitet — comitetul baroului e compus din patru români și opt străini. La Timișoara, unde decanul îl are d. dr. Grosșianu, sunt cinci români în comitet și șapte străini. La Tg. Mureș, sub conducerea dlui Baciu, sunt patru români și opt străini în comitetul baroului. Iar la Arad, unde autonomia baroului a fost ridicată, comisia interimară e compusă dintr'un român și doi unguri, respectiv evrei.

Barourile de azi, o primejdie.

În asemenea condiții este de prisos să mai arătăm urmările rele ce ar avea acest fapt nu numai pentru justiția statului român, cât mai cu seamă pentru ideea de stat național a României. Situația aceasta este o primejdie reală, și este spre mândria avocaților români și mai cu seamă a dlui dr. Amos Frâncu și avocaților români din Cluj, că primejdia a fost văzută în-treagă la timpul său și că aceeaș vedere clară au dovedit-o și avocații români din celelalte orașe.

O alianță națională a avocaților români din Ardeal.

„Lovitura“ dela Cluj, cum au numit ziarele ungurești această dreptate făcută obrazului lovit al statului român, a găsit într'adevăr răsunet și pe ziua de astăzi, 7 Iulie, seara, s'a convocat la Cluj o adunare a comitetului executiv al tuturor avocaților români din Ardeal, pentru a încheia o alianță a tuturor avocaților români de aici, menită să apere dreptul public național în toate barourile. Adunarea aceasta are o importanță pe care n'o putem arăta în câteva rânduri de gazetă. Ea înseamnă nu numai naționalizarea barourilor și o reparare a unei lovituri dată ideii de stat român, ci mai înseamnă și un îndemn de urmat în toate domeniurile.

Adunarea de astăzi va mai discuta înființarea unui cerc de studii pentru unificarea administrativă, legislativă și judiciară.

În vederea adunării au sosit deja aproape toți membrii comitetului executiv și după cât am putut afla până în acest moment, cu toții sunt însuflețiți de succesele mișcării dela Cluj a avocaților români.

Românizarea școlilor ardeleni

Repararea unei lovituri de grație date românilor din săcuime. Reformele școlare ce se așteaptă. Liceele evrești. Licee maghiare neregulate.

Urmărind dela început politica școlară în Ardeal, a guvernului liberal, am prevăzut încă din primele zile că putem aștepta dela ea repararea multor greșeli ale primelor guvernări ale României întregite. Constatarea aceasta ne-a mulțumit pe mulți cari în loc să vedem reparându-se nedreptățile trecutului, nivelându-se proporționat situația culturală a minorităților față de situația noastră, am văzut școlile minoritare dublându-și sub români numărul, fără să ceară vr'o încuviințare, ci numai mulțumindu-se să anunțe înființarea unei noi școli. Ne-am trezit astfel cu Universități clandestine, cu licee, cari serviau numai propaganda Budapestei. Iar constatarea făcută în legătură cu politica școlară de astăzi a României, a venit să ne aducă nu numai perspectiva unei reparări a acestei greșeli, ci tot atunci și a greșelii și mai mari ce s'a făcut numai zilele trecute: aceea a înființării de școli ungurești, de stat, în comunele din săcuime în cari elementul românesc este dela 30—70 la sută.

N'am văzut deci ceva antiumanitar în închiderea școlilor ungurești, cari complotau contra noastră. Dimpotrivă. Și la fel salutăm măsurile ce s'au adus săptămâna aceasta în privința școlilor minoritare.

Limba românească în școlile statului.

Conferința școlară întrunită săptămâna aceasta la București a hotărât introducerea limbii românești în toate școlile statului. Aceasta înseamnă, că se va repara lovitura de grație dată românilor din Săcuime, cărora li-s'au înființat școli de stat cu limba de predare maghiară. Iar în privința celorlalte școli minoritare, înseamnă că ne-am dat seama, că nu poate statul român să finanțeze școli în cari se face cultură antiromânească.

Improprietățile vitejilor

Titlul acestor rânduri este dintr'o telegramă din Ungaria, unde reforma agrară se face numai pentru acei cari s'au distins în ultimele războaie ungare și mai cu seamă în războiul contra noastră. Nu se improprietătesc acolo decât acești viteji — iar numărul celor improprietați până astăzi trece de 200. Dacă însă s'au improprietat așa puțini, este pentru că nu li-se dă ca vitejilor noștri, câte șase iugăre, ci peste o sută de om, din pământurile dăruite în acest scop de marii latifundiați.

Nu avem de gând să ne ocupăm aci de propaganda ce-o servesc aceste improprietări ale ideii de revanșă. Amintim în treacăt, că fiecare improprietare (mai bine zis: inobilare) se face cu tot fastul; vin la fața locului: guvernatorul Horthy, miniștrii, toate autoritățile și se țin discursuri contra vecinilor Ungariei.

Ceeace trebuie să ne preocupe în legătură cu aceste improprietări este cu totul altceva. La noi nici celor cari s'au distins mai mult în război și cari și astăzi fac armata, nu li-s'a dat un singur petec de pământ. Vorbim despre acei 150 decorați cu ordinul Mihai Viteazul, cari sunt intruchiparea vitejiei românești în războiul de întregire a neamului. Toți aceștia au salvat si-

Nouă dispozițiuni față de liceele minoritare.

Odată cu aceasta, după informațiunile ce le avem, se va lua o seamă de noi măsuri față de liceele ungurești înființate sub români și cari funcționează fără autorizație. Aceste, de vreme ce nu funcționează legal, vor fi închise, neavând nici un drept de existență.

O altă dispozițiune privește școlile ordinelor călugărești. Aceste potrivit uzanței din toată lumea, vor învăța numai în limba statului, vor primi numai elevi de un sex, după cum și profesorii nu vor putea fi de ambele sexe. Odată cu aceasta s'a interzis cu începere din anul școlar viitor înscrierea elevilor altor religii în școlile susținute de o confesiune.

Chestia liceelor evrești.

Dovedindu-se că cele patru licee evrești din Ardeal înființate sub guvernul Averescu, fac numai propagandă soviniștă maghiară, și că se împotrivesc mereu hotărârilor guvernului, s'a hotărât să li-se facă o serie de restricțiuni. Astfel săptămâna aceasta s'a adus la cunoștința liceului Tarbut din Cluj, că i-s'a ridicat dreptul de publicitate. Așteptăm ca această măsură să se ia și față de celelalte licee evrești, mai cu seamă că la unele din ele se face nu numai operă subversivă pân-maghiară, ci și de alt ordin. Ne referim la o comunicare a organului liberal din Cluj, care acum câteva luni ocupându-se de liceele evrești, pomenia că unul din ele e condus de oameni cari au organizat armata lui Bela Kun.

Cu aceste reforme începute, așteptăm ca noul an școlar să ne aducă nivelarea care trebuia făcută încă în 1919. Oricât de târziu, ea nu este încă prea târzie, chiar dacă am mai fi amenințați odată cu Liga Națiunilor.

tuafii grele, au asigurat victoria, România-Mare, iar ca răsplată nu li-s'a dat decât o decorație, pentru care nu li-se plătește nimic. Atâta tot — nu'i vorbă, din punct de vedere moral e mult — pentru salvarea unei situații în cel mai mare război al nostru.

Vorbiam deunăzi cu unul dintre aceștia, care și-a exprimat nedumirea, că reforma agrară care a favorizat în afară de țărani pe o mulțime de neîndreptățiți, n'a avut nici un cuvânt pentru ei. Cu toată că ei întâii, meritau un loc de casă, unde să și trăească mai în tihnă zilele ce le mai au.

Am adus exemplul Ungariei, pentru că este strălucit. Cel puțin acest exemplu l-am putea urma și noi. Nu se gândește Ministerul, ce propagandă națională ar fi inaugurarea unei căscioare a unuia sau altuia dintre cei mai mari viteji ai războiului pentru eliberarea tuturor românilor?

Dar știm, că ceeace dorim, nu va avea răsunet. De aceea o și spunem numai în treacăt; oricum, este prea mult în România o răsplată pentru unii care o merită.

Noua Constituțiune votată de Adunările Naționale Constituante, sancționată și promulgată în ziua de 28 Martie 1923, se află de vânzare la *Librăria Anca, Cluj. O broșură Lei 6.*

Revista ziarelor

— „Albina“, organul uniților, se ocupă de cazul trecerii la ortodoxism a cătunelor Făgădae și Coada Feleacului de lângă Feiurd (lângă Cluj) și protestează că ministerul a înființat parohii în aceste cătune, fără ca numărul familiilor lor trecute la ortodoxism să fie de 500 cât prevede legea. „Albina“ vede în aceasta o încurajare de către stat a propagandei contra bisericăi române unite.

— „Lupta“ anunță, că cu ocazia vizitei suveranilor noștri la Varșovia, cercurile monarhiste poloneze au pus în discuție uniunea personală româno-poloneză.

— „Ellenzék“, publică textul răspunsului dat de guvernul român la memoriul înaintat Ligii Națiunilor de către Asociația săcuilor din Ungaria în chestiunea persecuțiilor școlare din România. Re-

iese din acest răspuns: că în timp ce proporția populației ardeleni este aceasta: 57.3% români, 25.5% unguri, 10.6 germani și 2.5% evrei, liceele se împart astfel: 41.2% românești, 41.2% maghiare, 13.6% germane, 4.1% evrești, școlile civile: 28.2% românești, 55.2% ungurești, 14.1% nemțești; șc. comerciale: 35.7% românești, 53.6% maghiare, 10% germane; șc. normale superioare (calificând profesori secundari): ungurești 100%, românești nici una.

Aceasta înseamnă marea persecuție, pentru care trebuie să fim părâți zilnic la Liga Națiunilor.

— „Aurora“ reproduce citate din cartea „Păcatele Mitropolitului Miron Cristea și nelegiuirile celor din jurul său“ a păr. Sacheiarie, care acuză pe mitropolitul primat de imoralitate și alte asemenea fapte, pentru cari autorul cărții a cerut judecata Sinodului.

Dela o zi la alta

— Roșu-alb-verde. Provoacățiunile concetățenilor unguri au sporit săptămâna aceasta cu una de o cutezanță uimitoare. Hotărând regionala C. F. R. din Cluj zgrăvirea birourilor sale, toate birourile au fost zgrăvite după cuviință, numai șeful personalului, subalternul dlui Radu, a pus să se zgrăvească biroul său (camera Nr. 17) în tricolorul unguresc: roșu-alb-verde. Aceasta într'o clădire care este a statului român. Provoacățiunea aceasta, după cât aflăm dela persoanele cari ni-au adus-o la cunoștință, n'a fost reparată nici astăzi și nici funcționarul maghiar n'a fost pedepsit.

— Un scandal cultural. Titlul acesta este din ziarul evreesc „Uj-Kelet“, care numește astfel hotărârea guvernului de a introduce limba română, în locul celei ungurești, în cele patru licee evrești din Ardeal. Firește, din partea dragilor noștri evrei cari acum o lună au votat la Timișoara credința scumpei lor Ungarii, nu ne puteam aștepta la o dragoste mai măgulitoare. Acelaș ziar evreesc scris în ungurește, ne asigură că evreii din Areeal vor protesta la Liga Națiunilor și nu mai știu unde, împotriva scandalului cultural care este introducerea limbii române în școlile lor.

Ne așteptăm la această obrăznicie, pentru că trebuia dată o lecție guvernărilor noștri cari au înființat cele patru licee evrești, focare ale propagandei budapestane. N'a fost de loc un scandal faptul, că o mie de ani evreii din Ungaria n'au avut o singură școală, și este un scandal european, că în România li-se interzice a se cultiva în spiritul propagandei acestei drepte Ungarii.

Să'i lăsăm să protesteze. E bine, ca odată să se poată umple carul.

— În sfârșit, misterul care acoperia de mai bine de o lună chestiunea catedralei ortodoxe a Clujului, a fost împrăștiat printr'o interesantă destăinuire a unei persoane competente, făcută în nrul din 5 crt. al „Libertății“ din Orăștie sosit la Cluj în momentul când încheem ziarul. Corespondentul inițiat al confratelui din Orăștie arată, că nu toți membrii consistorului au fost de partea firmei evrești din Cernăuți. Dimpotrivă. „Fiindcă două firme ro-

mânești erau mai ieftine în ofertele lor decât firma cu evreii, înțelesul era, că lucrarea se va da unei firme românești din București, condusă de Români buni și meșteri în astfel de zidiri mari“.

Confratele din Orăștie arată apoi, că îndată după deschiderea ședinței, dl Ioan Matei, asesor și deputat liberal s'a ridicat și laudând în fel și chip oferta evreească, a izbutit să câștige favorizarea acesteia.

Iată deci că se explică, de ce ziarul nostru care a adus acum trei săptămâni cunoscutele destăinuiri, a fost înjurat corturărește de colaboratorul organului liberal din localitate.

Cât despre ședința de acum două săptămâni a consistorului, despre ața cărei hotărâri s'a refuzat presei orice comunicare, „Libertatea“ scrie, că „asesorii s'au gândit bine ce fac și au răspuns meșterilor bucovineni astfel: Primim și-acum imbiemântul vostru, dar cu acea înștiințare, că noi cele 5 milioane Lei, nu le putem replăti decât în 4—5 ani. Iar camete după bani plătim atât cât ia „Banca Națională“ a României (7%) și 2% peste asta pentru cheltueli...“

Asta e atât cât o respingere a imbiemântului evreilor bucovineni, căci ei n'au de unde da 5 milioane cu 7% (șapte la sută) pe an, și cu 2%, cu 9% de tot, — când toate băncile iau 16—20% la an. Vădit lucru că evreii nu vor primi, și așa socotelile d-lui Matei și soții, în jurul acestei întreprinderi, se vor spulbera în vânt.“

D. Dr. Giurgiu, avocat și fost membru în comitetul baroului din Cluj, a făcut deunăzi o seamă de declarații lui „Ellenzék“, cari au jicnit nespuse corpul avocaților români din localitate. D-sa a spus nici mai mult nici mai puțin, decât că avocații români, cari au dat acum două săptămâni cunoscuta „lovitură“, au fost mânați numai de pofta de a răpi pâinea dela gura avocaților unguri și evrei. A impune adică respectul suveranității naționale, unora cari erau numai tolerați în barou întrucât nu au satisfăcut condiția cu care au fost primiți în barou după ce întâi refuzaseră jurământul, înseamnă va să zică ceeace dl Dr. Giurgiu ne spune cu atâta bărbăție. Atâta doar că acest glas, singurul din tot baroul din Cluj, s'a rostit într'o gazetă ungurească, unde semnificația lui este îndoită.

Băncile, Comercianții, Industriașii sunt rugați să-și facă Inserțiunile reclamele în ziarul „Clujul“ în preț de jumătate ca ori unde.

Informațiuni

— O alianță a românilor aruncați pe drumuri. Desființarea oficiilor de închiriere și încartuire a lăsat pe drumuri o mulțime de români cari n'au putut încă găsi un domiciliu în orașele ardeleni ale străinilor și a adus aceași perspectivă funcționarilor, intelectualiilor și ofițerilor domiciliați, pe cari proprietarii au și început a-i amenința și chiar evacua.

Situația este îngrijitoare și plângerile cari curg neconținut la prefectura poliției și la toate autoritățile, ar trebui să dea de gândit iubitorului de străini care este apărătorul proprietarilor, d. ministru al justiției. Un memoriu al ofițerilor protestând contra desființării celor două birouri, implicit contra reinstrăinării orașelor ardeleni, s'a trimis deja guvernului, iar pe ziua de ieri o nouă inițiativă vine să arate dlui Jean Th. Florescu, cât de dăunător știe să fie românilor ardeleni. Autoritățile din Târgu-Murăș, în frunte cu prefectul județului, au adresat prefecturii Clujului o invitație de aderare la o mișcare pentru reînființarea celor două birouri. Avem toată încrederea, că și restul orașelor și județelor ardeleni vor adera la această inițiativă, pentru a arăta guvernului că nu se pot lua în Ardeal măsuri cari să impedeze expansiunea o mie de ani străvilită a elementului românesc. Faptul, că inițiativa a venit din Târgu-Murăș și s'a adresat întâi Clujului, are o deosebită semnificație: a venit din partea celor două orașe maghiaro-evreești, unde dispozițiunea dlui J. Th. Florescu înseamnă mai mult decât ori unde un atentat contra românismului orașelor ardeleni.

— Raționamentul de acasă și cel dela Geneva. La insinuările Asociației Săcuilor din Budapesta, făcute Ligii Națiunilor, guvernul român a răspuns printr'un contra-memoriu; arătând că românizarea orașelor ardeleni nu este un fapt contra căruia Budapesta ar putea avea un cuvânt. Orașele ardeleni au fost la început nemțești și românești și numai dela 1866 în coace Ungaria le-a ungerizat artificial, oprind orice expansiune românească. Astăzi elementul românesc este liber și expansiunea sa este o dreptate consfințită prin tratatul de pace. Așa că nu vor trece 20—30 de ani, și orașele Ardealului vor fi românești.

Așa documentează guvernul român Ligii Națiunilor și Budapestei. Iar nouă ne trimite dispozițiunea dlui Jean Tehaș a desființării birourilor de încartuire, lăsând orașele ardeleni la bunul plac al românofobiei proprietarilor maghiari și evrei.

Guvernul liberal zice că ne apăra față de ura Budapestei.

— Societatea „România Jună” a studenților români din Viena, în semn de recunoștință pentru munca depusă în folosul neamului, a ales membri de onoare pe fruntașii români din Jugoslavia, protopopol T. Oprea, Dl. Dr. Aurel Novac și deputatul român Dr. Ioan Jianu.

— Dela congresul femeilor ortodoxe. Asociația din Cluj a femeilor ortodoxe a fost reprezentată la congresul care s'a ținut la Galați, prin d-na Pipoșiu, directoara internatului Regina Maria, care vorbind despre catedrala ortodoxă a Clujului, a fost mult aplaudată de întreg congresul și felicitată de I. P. S. Mitropolitul Pimen.

Construirea Catedralei în antrepriză românească

— Hotărârea de ieri a Consistorului —

Ingrijorarea care a cuprins toată lumea românească în urma destăinuirilor noastre cu privire la darea catedralei ortodoxe în antrepriza unor evrei, a pus pe gânduri Consistorul Eparhiei ortodoxe a Clujului. și încă în ședința de acum două săptămâni s'a accentuat puternic un curent împotriva firmei evreești dela Cernăuți. Arătăm în altă parte a ziarului, că ședința de atunci a Consistorului a pus firmei evreești unele condițiuni, pe cari aceasta nu le va putea primi.

Printre altele i-a pus în vedere, că nu-i poate plăti decât peste 4—5 ani și nu la primăvară, cu interese numai de 6%, cele 5 milioane, de cât se obligase firma mai scumpă din Cernăuți să lucreze în plus. Insemna, că neavând concesionarii banii necesari și împrumutându-se la bănci, interesele acestor bani nu le va mai plăti Eparhia, cum se speculase la început, ci va tre-

bui să-i plătească ei. Tot gheșeful deci se reducea la zero.

În ședința de aseară apoi, din 6 Iulie crt., Consistorul a adus o nouă hotărâre, pe semne în urma unei renunțări a firmei evreești. În locul ei, concesiunea s'a dat dlui arhitect Ieremia din București, a cărui ofertă fusese cu 533.000 mai avantajoasă decât a firmei evreești din Cernăuți. Oferta dlui Ieremia, constructorul Catedralei dela Alba-Iulia, fusese dela început în asentimentul tuturor asesorilor; împrejurarea că a fost totuși favorizată o ofertă evreească, și speculative și mai scumpă, o arătam în altă parte a ziarului.

Hotărârea de ieri face cinste Consistorului român din Cluj și P. S. Sale Episcopului Nicolae și repară o lovitură dată credincioșilor români, zădărniciind uneltirile unora, cari au înțeles să aservească și biserica străinilor.

La mormântul lui Axente Severu.

Un cititor al „Clujului” ne trimite aceste rânduri pentru a le recomanda atenției I. P. S. Sale Mitropolitului Blajului:

„Trecând prin Blaj săptămâna aceasta, un îndemn pios m'a făcut să dau și pe la cimitirul în care sunt îngropați cei mai mari oameni ce i-a avut Blajul: Mitropolitul Vancea, Șterca Șuluțiu, Bunea, apoi Axente Severu și atâția cari au condus lupta grea pentru emanciparea noastră în Ardealul străin. Am rămas sub copleșirea unui sentiment pe care nu l-am mai încercat; năcând nu mi-am dat într'atâta seama că sunt în fața unui altar. Dar sentimentul acesta a trebuit să mă răsească curând. Pe unde călcam, iarba era mai mult burueni pe cari nimeni nu le privește. Intr'adevăr cimitirul marilor oameni ai Blajului e cât se poate de neglijat — și ce puțină muncă ar trebui spre a'l aduce la cale. Dar ceea ce impresionează mai neplăcut, sunt buruenile de pe mormântul lui Axente Severu. Mormântul prefectului răsculațiilor noștri dela 1848 este numai burueni — și cea mai urâtă dintre burueni — mătrăguna. Intr'atâta săși fi uitat oare Blajul de astăzi de Blajul de ieri prin care trăește?”

Ași vrea, ca rândurile acestea să găsească un răsuneț. Și nu mă îndoiesc de aceasta, când știu cât de mult a ținut Blajul întotdeauna la marii săi oameni din trecut.”

Publicațiunile iscălite din coloanele noastre nu angajează întru nimic directiva ziarului. „Clujul”, fiind un organ strict independent, dă loc în coloanele sale oricărei opinii pentru care autorul își ia răspunderea. Datorăm această explicație, cititorilor cari neînțelegând ideea de absolută independență, întrucât nu avem în România asemenea ziare, s'ar putea mira că redacția are în unele sau altele chestiuni o idee cu totul alta decât aceea din unele publicațiuni iscălite, pe cari noi nu le-am solicitat autorilor.

Știrea despre hotărârea de ieri a Consistorului ortodox fiindu-ne transmisă abia la orele două când ziarul nostru era încheiat, nu s'a putut să facem modificările necesare în reportajul despre catedrală din pagina întâia.

— Congresul esperantiștilor. În 27 crt. va avea loc la Timișoara al treilea congres general al esperantiștilor din România, patronat de A. S. R. Prințul Carol. La congres vor lua parte miniștrii dr. C. Anghelescu și Banu. Se așteaptă participarea mai multor profesori unișitarii din Praga, Lipsca, Berlin și a unuia din Peking.

— Limba românească în liceele evreești din Ardeal. Notificarea făcută la începutul săptămânii liceului evreesc Tarbut din Cluj, s'a făcut acum două zile și celorlalte trei licee evreești, cari au fost înștiințate la fel de către minister, că li-s'a ridicat dreptul de publicitate și că cu începere dela toamnă sunt obligate să introducă limba română. Limba maghiară, în care se predă azi în aceste focare ale propagandei budapestane, este total suprimată.

La Cluj și la Sovata

Plecat din Cluj unde ai ajuns să te obișnuiești cu jăcmăneala din toate localurile publice, la Sovata unde te-ai aștepta la prețuri îndoit decât acele de aici, rămâi cu adevărat surprins, că față de Cluj, cea mai mare stațiune balneară din Ardeal este cât se poate de ieftină. În restaurantul cel mai de seamă dela Sovata, o fleică pregătită excelent și cât se poate de mare, o plătești cu numai 15 lei, o fasole verde cu friptură de porc idem, iar celelalte fripturi între 20—25 și maximum treizeci.

Comparați acum aceste prețuri cu acele, bunăoară, dela restaurantul din parcul orașului din Cluj, unde o fasole verde, goală, este cu 20 de lei, iar friptura până la 45—50 lei! Și băgați de seamă, Sovata este cea mai mare stațiune balneară.

Idem în privința camerelor, cari se pot închiria cu dela 50 la 100 una cu două paturi și sofa, bine îngrijită și cu tot confortul în timp ce o infectă cameră cu un pat, la toate

hotelurile de aici, are un preț între 70—100 lei.

Vă dau și explicația oficială: comisia ad-tivă dela Sovata a fixat prețuri suportabile și pentru clienți și pentru patroni. Și ca dovadă, aducem faptul că cu toate prețurile maxime, patronii pot să scadă din ele pentru ași face unul altuia concurență.

Iar cealaltă explicație: La Sovata 80 la sută dintre vizitatori sunt evrei; aceștia trebuie deci menajați. La Cluj, unde lucrurile se schimbă, unde patronii sunt evrei iar publicul creștin, este îngăduit jaful cel mai mare. Altfel din ce săși facă cetățeanul care nu este de legea noastră, bani pentru cele mai mari băi din țară?

Recomandăm prețurile de mai sus autorităților noastre, cari vor înțelege că ceea ce la Sovata, la cea mai mare stațiune balneară din Ardeal, te poate costa 20—25 lei, nu te poate costa încă odată atâta într'un local sau altul din Cluj. — șp.

— Comisiile de arbitri. Chestiunea acestor comisii a început din nou să preocupe negustorimea clujană și într'o ședință din săptămâna aceasta a negustorilor, fabricanților și sindicatelor acestora, a și fost pusă și dezbătută. Ne ajungându-se însă la nici un acord în privința înființării acestor comisii, s'a ales o comisie pentru studierea a două dintre proiectele în chestiune înaintate ședinței.

— Examenele de absolvire ale școlilor primare. Inspectoratul general al învățământului din Ardeal a notificat școlilor și confesiunilor, că printr'un ordin ministerial s'a introdus examenul de absolvire și în școlile primare din Ardeal. Ordinul privește și școlile confesiunilor altor neamuri din Ardeal.

— Bătăie între ovrei. În Subovița redactorii ovrei dela două gazete ungurești „Hirlap” și „Bácsmegeyi Napló” s'au luat la pâruială în mijlocul străzii din pricină, că nu știau care dintre ei este mai mare ungur. Guvernul sârbesc neavând vreme să-i judece i-a trimes peste graniță în țara lui Horthy.

— Originea și istoria icoanei dela Nicula — de pâr. G. Mânzat preot în Dej. a apărut săptămâna aceasta în editura dlui Al. Anca, Cluj, tratând cu o deosebită minuțiozitate despre cultul Prea Curatei la Români, despre pictorii dela Nicula, despre preotul Luca, zugrav la aceasta mănăstire, despre icoana, despre fenomenul lăcrămării ei, transportarea ei la Benediug, aducerea ei îndărăt la Nicula. Autorul arată că icoana dela Cluj, din biserica piariștilor, pretinsă a fi cea dela Nicula, este numai o copie a ei.

Cititorii vor găsi în această carte documente interesante cu privire la zugravii mănăstirești din Ardeal și la icoana dela Nicula.

— Cum ne servește Camionajul CFR. Mai mulți negustori din localitate ni-se plâng împotriva serviciului de camionaj c. f. r., al cărui personal se poartă brutal cu ei. Un caz care ni-s'a adus la cunoștință, dovedește de prisos ineficacitatea acestui serviciu. Ieri s'a întâmplat, că unui comerciant trebuind să scoată dela acest serviciu o ladă cu mărfuri, i-s'a cerut dimineața 951 lei; la orele 10, pentru aceeași ladă 975 lei, iar după amiază n'a putut fi scoasă decât cu 1008 lei. Cazul este interesant și se întâmplă zilnic tuturor comercianților clujeni.

Răspândiți ziarul „Clujul” care apare permanent în 10.000 exemplare.

Fabrica română ardeleană de clopote patentate și Ornate Bisericești

Alexandru Anca, Cluj

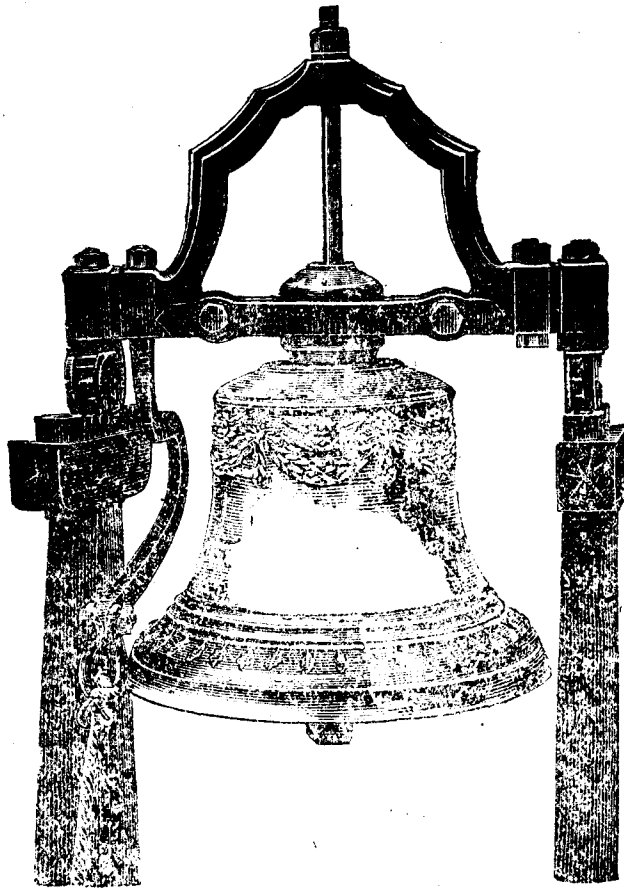
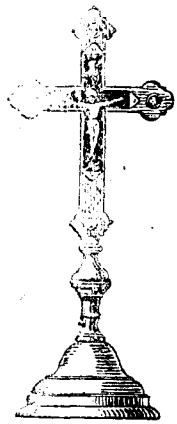
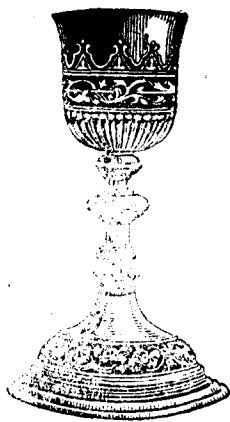

1870

Dotat cu medaile de argint și mai multe diplome

Înainte succesorii lui Efraim Andrásófszky
Birourile: CLUJ, Piața Unirii 32 și Reg. Maria 14. Fabrica C. Victoriei 36.

Unica fabrică în țară, care pregătește clopote patentate de prima calitate după vechiul recept Andrásófszky, care a fost dremitat cu medaile de argint și mai multe diplome la diferite expoziții. Durabilitatea tonului armonia și exactitatea pregătirii să garantează pe mai mulți ani. — Înainte de a face comandă ori unde, cereți informațiuni și oferte de prețuri dela fabrica noastră. Veniți, Vedeți și vă convingeți.

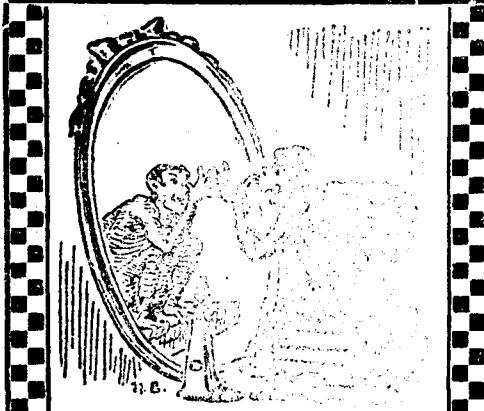
Az ország egyetlen gyára, amely szabadalmazott harangot készít kitünő minőségben az Andrásófszky receptje szerint, mely több kiállításon volt arany és ezüst éremmel kitüntetve. Tartósságáról több évi felelősséget vállalunk. Mielőtt bárhol rendelést tenné, kérjen felvilágosítást és ajánlatot gyárunktól. Jöjjenek nézék és győződjenek meg.

CASSA DE PĂSTRARE ȘI BANCĂ DE CREDIT SOCIETATE PE ACȚII

(12) 2-10 CLUJ PIAȚA UNIRII 7.
Fond de rezervă cca. 15,000.000 Lei. Filiale: Dej, D.-Sânmărtin,
Capital Social 16,000.000 Lei. Alba-Iulia, Târgul-Murăș.
Devize primim sub condițiuni favorabile.
Depozitul pulpitelor „SAFE” stau la dispoziția
clientelei cu prețurile cele mai avantajoase.

B. MENT, DEJ HOTEL „ROMANIA”

Restaurant, cafenea și cofetărie.
Incălzire Centrală.
(27) 8-10

Sticle și oglinzi pentru mobilă, șlefuite în stil baroc, în formă de stea și flori, precum și după deseneuri, se pregătesc artistic la Fabrica și șlefuitoria de sticle și oglinzi

HUNWALD,
Cluj, Str. Viăhuța 3. Telefon 1-47.
Resmăluim oglinzi stricate.

Marele Magazin „COLOMBO” Cluj

proprietar: Ionel Aldica Telefon 200.
Cel mai bine asortat cu: Coloniale, Delicatese, Conserve, Vinuri, Champagne, Liqueururi și nemuritoarea Tuică de Văleni.
Invită onor. Public a se convinge că zdrobește concurența.
Mărfurile se trimit prompt la domiciliu. (23) 2-10

„ASTRA”

Fabrică românească de rum, cognac, licheruri și Hala de Coloniale
Proprietar: ANTON POP
CLUJ Calea Victoriei Nr. 41.
(18) 2-10 Telefon 1300
Engros Endetail

Banca Ardeleană și Casa de Economie S. A.

Cluj, Piața Unirii Nr. 32. (2) 2-10
Capital social Lei 40,000.000.
SUCURSALE: Tg.-Mureș, Hloara, Reghinul-Săsesc, Turda.
Depozitul pulpitelor „SAFE” stau la dispoziția clientelei cu prețurile cele mai avantajoase.

Aurel Decei Restauratorul gărei al C. F. R. Cluj.

Cea mai bună, mai solidă și gustoasă culină. Vinuri escelente garantat naturale și soiuri cu prețuri civile.
Superioară a tuturor Restaurantelor din țară. (33) 2-10 Cerați și Vă veți convinge!

Domni Advocați și Judecători!

Comandați urgent dela **Librăria Anca, Cluj**
„Legea de execuție”
cu prefață de Dr. Stefan Laday. Prețul Lei 65.—
„Vademecum” juridic român-maghiar de Alex. Balázs. Prețul 60 Lei.

Dumitru Vonica

Piața Mihai Viteazul 5.
Magazin de specialități în brânzeturi, cașcaval, slănină, salam, unsoare. Vin, spirit și licheruri.
(31) 2-10 Engros și Endetail.

Marele Restaurant „Pavilionul Hornarul”

Regele Ferdinand 63.
Bucătărie aleasă, mâncări calde și reci permanent, beuturi escelente. Zilnic concert dela ora 8 dim. până la 2 noaptea.
(30) 2-10

In atenția femeilor! A APĂRUT

în editura **Librăriei Anca Cluj**, îndrumarul doctorului gynecolog Grigoriu intitulat **„Cartea Moșeloi”** Fiecare femeie trebuie să-l consulte zilnic, căci cuprinde sfaturi pentru îngrijirea femeii și a copilului înainte și după naștere, noțiuni generale asupra sănătății familiei tuturor îngrijirea boalelor femești cu 130 fotografii femești explicative.
Prețul 120 lei, plus 5 lei porto, care sumă se trimite înainte.